

- Chicago: Accent Graphics Communications. Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3346533 (in End.).
51. Varynska, A.M. & Kornodudova, N.M. (2012). Periody formuvannia morskoi terminolohii i yii vidbytok v ukrainskykh pamiatkakh pysemnosti i slovnykakh. *Semantyka movy i tekstu: Materialy KhI Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (Ivano-Frankivsk, 26-28 September 2012)* (pp. 71–73). Ivano-Frankivsk: PNU im. Vasylia Stefanyka (in Ukr.).
 52. Varynska, A.M. & Kornodudova, N.M. (2012). *Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam). Naukovyi styl i yoho zasoby v profesiinomu spilkuванні*. Odesa: ONMA (in Ukr.).
 53. Varynska, A.M. & Kornodudova, N.M. (2019). *Dilova ukrainska mova: konspekt lektsii*. Odesa: NU “OMA” (in Ukr.).
 54. Varynska, A.M. (2017). Terminosystema morskoi haluzi. Odeska linhvystychna shkola: u prostorakh interpretatsii. Odesa: ONU im. I.I. Mechnykova (in Ukr.).
 55. Varynska, A.M., Hnot, V.H. & Polupanova, N.V. (2004). *Ukrainska mova: terminoznavstvo morskoi haluzi*. Odesa: ONMA (in Ukr.).
 56. Vasenko, L.A., Dubichynskiy, V.V. & Krymets, O.M. (2008). *Fakhova ukrainska mova*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury (in Ukr.).
 57. Verkhratskyi, I. (1864). *Pochatky do ulozhennia nomenklatury y termynolohii pryrodopysnoi, narodnoi*. Vyp. I. Lviv (in Ukr.).
 58. Yakymovych, B.Z. (1992). *Istoriia ukrainskoho viiska (vid kniazhykh chasiv do 20-kh rokiv 20 st.)*. Lviv: Svit (in Ukr.).
 59. Yurkivskiy, V. (1928). Z rybalskoi terminolohii s. Dufinky na Odeshchyni. *Visnyk Instytutu Ukrainskoi Naukovoï Movy*, 1, 80–83 (in Ukr.).
 60. Zarytskyi, M.S. (2004). *Aktualni problemy ukrainskoho terminoznavstva*. Kyiv: Politekhnik (in Ukr.).
 61. Zhavzharova, T.L. (1999). Nazvy richkovo-morskykh suden zaporozkykh kozakiv. *Visnyk Zaporizkoho derzhavnoho universytetu*, 1, 44–48 (in Ukr.).

УДК 811.161.2'373.46

О.А. ДІЛЬНА
м. Львів, Україна

ПРО СТОРИТЕЛІНГ ТА ІНШУ «МАРНИЦЮ» В ТЕРМІНОЛОГІЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

У статті проаналізовано часто вживані останніми роками англізми на -інг у терміносистемах методики викладання мови та літератури. Основну увагу зосереджено на тих інішомовних словах, що не відповідають фонетичним і словотвірним законам української мови. З'ясовано основні причини появи і популяризації англізмів у термінології, а саме: стислість, однозначність, експресивність новизни, бажання підвищити авторитет мовця і його професії. Запропоновано можливі варіанти заміни недоречних запозичених слів власне українськими мовними засобами (словами і словосполученнями).

Ключові слова: англізми, запозичені слова, квазітерміни, слова інішомовного походження, термінологія методики викладання мови та літератури.

Упродовж двох останніх десятиліть відбулася глобальна англізація всіх сфер мовлення: від побутового до вузькоспеціального. Якщо засилля англізмів у комп'ютерній чи економічній терміносистемах сприймаємо за доконаний факт, який не дивує ні мовознавців, ні пересічних мовців, то поширення англізмів у терміносистемах методики викладання мови та літератури видається штучним і недоречним явищем.

Багато сучасних українських мовознавців досліджували запозичення з англійської мови, зокрема: Ажнюк, 2001; Архипенко, 2004; Григоренко, 2014; Козуб, 2017 та інші. Англізми в різних терміносистемах української мови також неодноразово були об'єктом аналізу, а саме: у науково-технічній термінології (Скорейко-Свірська, 2008), економічній терміносистемі (Дьолог, 2019), термінології масмедіа (Гурко, 2012).

Комплексне дослідження англізмів, зокрема термінних одиниць, дуже актуальне, адже зараз українська мова перебуває під потужним чужомовним впливом. Нерідко його пов'язують із глобалізаційними процесами у світі й пануванням англійської мови в сучасній науці (комп'ютерні технології, економіка, бізнес, менеджмент, маркетинг, масмедіа тощо). І хоча методика викладання мови і літератури не належать до цього переліку, вплив англійської мови тут значний.

Пропонуємо з'ясувати доречність окремих запозичень із англійської мови, які побутують у терміносистемах методики викладання мови та літератури, а саме: *сторітелінг, кардмейкінг, скрайбінг, лепбукінг, скрапбукінг* тощо. Ці терміни зовсім не відповідають специфіці української мови, її словотвірним моделям і граматичній структурі, але аналіз сучасної методичної літератури засвідчує їхню популярність. З одного боку, ці чужі слова можна залишити поза пильною увагою мовознавців, назвавши недоречним, але тимчасовим явищем. З другого боку, популяризація недолугих запозичень з англійської серед школярів не поліпшує їхнього ставлення до предметів мовно-літературного циклу і не заохочує їх до глибшого пізнання рідної мови, літератури і культури.

Учителі, використовуючи популярні іншомовні слова, які не зафіксовано в сучасних шкільних підручниках, термінних і загальнономовних словниках, часто виправдовуються бажанням догодити своїм учням, які в епоху гаджетизації набагато частіше вживають англізми, аніж діалектизми, просторічні слова і вирази чи фразеологізми. Отже, учителі осучаснюють своє мовлення, щоби наблизитися до школярів.

Спеціальні стандарти на терміни містять застереження щодо запозичень у цілому, рекомендуючи віддавати перевагу українським за походженням словам. Запозичаючи терміни, варто пам'ятати, що не можна стандартизувати іншомовні іменники на позначення дії, які закінчуються на *-ція, -інг, -мент* та ін., які не даватимуть змоги розрізнити поняття дії і події (недоконаного та доконаного процесу) і тим руйнуватимуть структуру української мови. Такими іменниками можна позначати інші поняття: наслідки дії, об'єкти, суб'єкти тощо, наприклад: процес – *публікування, сляб(інг)ування, сортування*; об'єкт – *публікація, сляб, слябінг, сорт, асортимент* (ДСТУ, 2000: 21).

Словник «Нові слова та значення», виданий Інститутом української мови НАН України, фіксує чимало іменників на *-інг*. Слова цього типу заповнили економічну та спортивну терміносистеми (*банкінг, кастинг, консалтинг, контролінг, лізинг, маркетинг, реінжиніринг, роумінг, франчайзинг; андеррайтинг, дансинг, дайвінг, дилінг, каюкінг, клаймінг, рафтинг*, тощо). Тому

виникають логічні питання: 1) якщо ці чужі слова подає словник, то їх варто вживати? 2) чи не свідчить це про перетворення деяких українських терміносистем на сплав англійсько-української лексики?

Як слушно зазначає О.С. Дьолог, «іншомовна термінологіка є незамінним засобом лаконічного і точного передавання інформації у текстах, що призначені для вузьких спеціалістів, але може виявитись нездоланною перешкодою для розуміння науково-популярного тексту непідготовленим читачем» (Дьолог, 2019: 13). Друга частина цієї тези якраз стосується терміносистем методики викладання мови та літератури. Тому використовувати англізми замість автентичних назв тут не варто, адже вживана в мовленні педагогів лексика має бути зрозуміла всім учням.

В англійській мові закінчення *-ing* у процесі словотворення виконує декілька функцій. Воно слугує засобом творення: 1) дієприкметника теперішнього часу; 2) граматичних часів (теперішній тривалий, минулий тривалий тощо) та форми герундія; 3) іменників та прикметників від дієслів.

Уживані в українській мові слова на *-ing* – це іменники, що позначають дію, процес або вид діяльності, приміром: *маркетинг* – діяльність, що забезпечує виробникам товарів і послуг своєчасну реакцію на зміни ситуації на ринку, а споживачам краще задоволення їхніх потреб (Завадський, 2006: 175); *реінжиніринг* – процес оздоровлення підприємств, фірм, компаній шляхом зведення інжинірингу на якісно новий рівень (Завадський, 2006: 266).

Англійський іменник *сторітелінг* педагоги вживають для позначення мистецтва розповідати історії. Це метод, яким послуговуються під час уроків, щоб уникнути одноманітності. Розповідь певної історії має вплинути на емоційну, когнітивну та мотиваційну сферу слухача (Лавриненко, 2020). Словники перекладають це чуже слово за допомогою словосполучення «розповідання історії».

Прикметно, що непорозуміння з цим терміном виникають ще до з'ясування його значення і контексту, у якому його слід уживати. Як правильно писати цей англізм? Чи зберігаємо подвоєння, яке є в мові-джерелі, чи, дотримуючись українського правопису, у загальних назвах іншомовного походження приголосних не подвоюємо? Науково-методичні статті на цю тему засвідчують, що правопис англізма ще не усталений: його пишуть із подвоєнням (сторітеллінг) і без нього (сторітелінг).

Окрім цього, деякі автори, щоб уникнути помилки пишуть цей термін латинкою, наприклад: *Storytelling* як *комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання* (Бондаренко, 2019: 130), *Storytelling (Історії, які навчають): навчально-методичний посібник* (Воробей, 2020), *Застосування технології «Storytelling» у навчанні англійської мови молодших школярів* (Симоненко, 2015), *Використання методу Storytelling на уроках словесності* (Сабада, 2020). Вважаємо таке безладне поєднання латинки і кирилиці недоречним.

Іноді в текстах подають українське й англійське слово одночасно. Наприклад: *Сторітеллінг (Storytelling) у підготовці майбутніх учителів інклюзивних класів* (Удич, 2018). Таким чином, автор, по-перше, підтверджує абсолютне калькування з чужої мови, по-друге, свідчить про доречність подвоєння, а, по-третє, підкреслює справжність цього незвичного для українців слова.

Неоднозначний підхід до способу написання англізма зумовлений тим, що «чимало слів не встигають адаптуватися в українській мові та / або виходять з

ужитку непомітно, або залишаються у своїй первинній формі». Тому їх часто передають у фонетичному оригіналі і навіть у графічному (Гурко, 2012: 40).

Друге правописне непорозуміння зі словом *сторітелінг* (*сторітеллінг*) виникає тоді, коли його вживають у формі родового відмінка однини. Яке закінчення має цей іменник чоловічого роду з нульовим закінченням, що належить до другої відміни: *-а* чи *-у*? Тексти науково-методичних статей це підтверджують, наприклад: *саме з того часу розпочинаються активні дискусії довкола сторітеллінга та практики його застосування* (Удич, 2018); *Це важливий вид сторітеллінга, оскільки подібні історії допомагають зрозуміти себе, і почати розвиватися* (Сабада, 2020); *Д. Армстронг представив результати власного досвіду застосування технології сторітеллінгу у компаніях* (Удич, 2018); *За допомогою сторітеллінгу можна отримати два найбільш важливі результати* (Дубок, 2017).

Сумніви щодо вибору правильного закінчення (*-а* чи *-у*) можна пов'язати, насамперед, зі складністю правил, які подає правопис, або трактувати як технічний огріх. Але якщо помилок припускаються філологи, журналісти, редактори, то, вочевидь, справа не лише у складних правилах. По-перше, новий термін, за своєю структурою є абсолютно чужорідним, а тому важко знайти українські слова, які пишемо і відмінюємо ідентично. По-друге, значення цього англїзма зрозуміле далеко не всім. По-третє, беззаперечним є вплив російської мови, бо педагоги нерідко покликаються на російськомовні джерела і на російські переклади, у яких послуговуються цим терміном. Отже, припускаємо, що мода на цей термін зумовлена його поширенням у російській мові. Адже «історія проникнення англїзмів в українську мову тісно пов'язана з історією їх проникнення до російської» (Григоренко, 2014: 255).

Отже, *сторітелінг* – це абсолютна калька з англїської мови (*Storytelling*), яка в перекладі означає: *story* – історія, а *telling* – розповідати. Недоречність цієї кальки є очевидною, адже англїські слова *сторі* й *телінг* не закріпилися на українському ґрунті, не творять спільнокореневих слів, а тому не викликають потрібних асоціацій у мовців. Окрім цього, використання терміна *сторітелінг* суперечить вимозі держстандарту не узаконювати слова на *-інг* для позначення дії. А *сторітелінг* – це дія, передавання інформації через розповідь історій.

В українській мові для позначення процесу, який все частіше називають англїзмом *сторітелінг*, побутує власне український іменник віддієслівного походження *розповідь* – усне, словесне повідомлення про кого-, що-небудь (Білодід, 1977 (8): 773). Цей термін усталений у літературознавстві: «*розповідь* – зображення подій і вчинків персонажів через об'єктивний виклад від третьої особи» (Гром'як, 2007: 592). Або «*історія* – оповідання, розповідь про кого-, що-небудь» (Білодід, 1973 (4): 51).

Словом *сторітелінг* активно послуговуються сучасні українські педагоги, але шкільні підручники, зокрема з української та зарубіжної літератури, його не фіксують. Тому це слово можемо трактувати як квазітермін, тобто несправжній термін. «Квазітерміном у науці називають одиницю термінології, що лише частково задовольняє, висунуті до терміна вимоги. Ця термінна одиниця, зазвичай, побутує у нетермінологічних, ненаукових текстах» (Михайлович-Гетто, 2007: 156).

Використання малозрозумілих іншомовних термінів, на перший погляд, надає висловлюванню більшої офіційності й науковости. У такий спосіб мовець дистанціюється від загальноновживаних термінів, прозорих за семанти-

кою слів і від українськомовної аудиторії. Уживаючи англізми у навчальному процесі, педагоги формують у свідомості школярів уявлення про нормативність цих недолугих кальок. Це породжує міф про неспроможність нашої мовної системи адекватно реагувати на вимоги сучасного світу творенням нових термінів на українському ґрунті або використанням уже наявних у мові слів. Отже, в педагогічній практиці краще уникати англізма *сторітелінг*, замінюючи зрозумілим для учнів словом *розповідь* або словосполучкою *розповідати історію, розповідання історії*.

Сторітелінг не єдиний термін на *-інг*, яким активно послуговуються вчителі-словесники. Натрапляємо ще й на інші кальки з англійської, а саме: *кардмейкінг, скрайбінг, лепбукінг, скрапбукінг*.

Слово *кардмейкінг* також безпосередньо взято з англійської мови без намагання перекласти, дібрати український відповідник чи пристосувати його структуру до наявних у нашій мові словотвірних моделей. Перекладаючи іменник *cardmaking*, словник пропонує складений відповідник *виготовлення карт*. У педагогіці й методиці викладання цей термін уживають для позначення «мистецтва виготовляти листівки власноруч».

На сайті освітнього проекту «На Урок» цей вид діяльності називають прозорим автентичним складним словом: «Є таке чудернацьке слово «кардмейкінг», яке має власне український відповідник – листівкарство. А значить все воно одне – мистецтво власноруч робити листівки». Іменник *листівкарство* цілком відповідає значенню запозиченого слова, має прозору семантику, а тому його варто використовувати. Окрім цього, іменник *листівкарство* є прикладом типової моделі словотворення, адже суфікс *-ств(о)* творить й інші абстрактні збірні назви (*авторство, малярство*).

Прикметно, що наявність у тексті одного англізма на *-інг* сприяє появі інших запозичень цього типу. Наприклад, у тексті про листівкарство, тобто кардмейкінг, уживають такі недоречні кальки: *айріс-фолдінг* (англ. *Iris folding* – *складання райдужки*) – техніка паперового ремесла, яка передбачає складання смужок кольорового паперу таким чином, щоб сформувавши дизайн; центр дизайну – райдужна оболонка – форма, що нагадує діафрагму райдужної оболонки об'єктива камери; радимо замінити цей англізм словосполучками *складання райдужки, райдужна аплікація*, що мають прозору семантику; *квілінг* (англ. *quilling* – «*рюш*»), походить від слова *quill* – *пташине перо, гофрувати, плітти*) – мистецтво виготовлення плоских або об'ємних композицій зі скручених у спіралі смужок паперу); краще вживати слово *паперокручення*, яке цілком відповідає суті поняття і є зрозумілим.

В іншому тексті також натрапляємо на нанизування англізмів: *Подано аналіз педагогічних прийомів, які активно застосовуються на різних етапах уроку: ментальні карти, медіатексти, маніпулятивні технології, сторітелінг, скрайбінг, креолізовані тексти, кардмейкінг та інше* (Свидло, 2021).

Прихильники глобалізації й «обангличання» (Масенко, 2007: 68) нашого суспільства стверджуватимуть, що в українській мові немає влучного відповідника, а тому запозичення є вимушеним кроком. Хоча інший вид аплікації має вдалу українську назву – *торцювання*. Це один із видів паперового рукоділля, який можна зарахувати і до способу аплікації, і до виду *квілінгу*. Популярність цієї техніки можна пояснити ефектом «пухнастості» та легким способом виконання.

«Словник української мови» фіксує цей іменник: Торцювання, я, сер., спец. Дія за значенням торцювати. *Стругання торцевих поверхонь деталей з деревини, коли волокна перерізуються під кутом 45—90°, називається торцюванням* (Білодід, 1979 (10): 211). Мотивувальним словом для цього іменника є дієслово: Торцювати, юю, юєш, недок., перех., спец. 1. Обробляти торці (в 1 знач.). *Ролики для транспортерів раніше виготовлялися так: газозварники різали труби на частини, токарі торцювали крайки до необхідних розмірів.* 2. Покривати торцями (у 3 знач.). *Торцювати бруківку* (Білодід, 1979 (10): 211).

Іменник *торець*, від якого походить дієслово, має такі значення: 1. Поперечна грань предмета (колоди, стрижня, цеглини тощо). 2. буд. Бокова (коротка) сторона прямокутного в плані будинку, споруди. 3. Короткий, звичайно шестигранний, дерев'яний брусок, призначений для підлоги або для покриття дороги. 4. Бруківка з таких брусків (Білодід, 1979 (10): 203).

Отже, у цьому разі для найменування виду аплікації використали вже наявне в мові слово. Переосмисливши основне значення іменника *торцювання*, його почали вживати в іншій терміносистемі. Новий термін міг виникнути на основі перенесення назви *торець* (3 значення за словником) на основний елемент аплікації (стиснутий скручений шматок паперу у формі конуса) за зовнішньою подібністю. Або через те, що головним інструментом тут є довга тонка паличка з тупим кінцем – *торцем* (1 значення за словником).

Уживаючи терміни на *-інг*, педагоги, на жаль, не завжди розуміють їхнє значення і припускаються лексичних помилок, приміром: *Залучаю учнів до створення кардмейкінгів* (виготовлення листівки ручної роботи). *Виготовлення кардмейкінгу може стати і домашнім завданням, де розкривається творчий потенціал учня...* (Ворошилова, 2018). Англізм *кардмейкінг* уживають для позначення процесу, дії – виготовлення карт (листівок), наслідком (результатом) якої є листівка ручної роботи. Отже, словосполучення *виготовлення (створення) кардмейкінгу* є плеоназмом.

Ще один метод, яким послуговуються педагоги, працюючи з учнями, – це *скрайбінг* (англ. *scribe* – *робити ескіз, нарис*). Розповідь чи пояснення, що супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Ми слухаємо розповідь про щось і одночасно бачимо графічну відповідність почутому: *Скрайбінгом називають новітню техніку презентації, у якій мову оратора ілюструють «на льоту» малюнками на білій дошці (або аркуші паперу)* (Шитель, 2018). Замість чужого слова краще вживати звичні для нас *малюнок, ескіз, ілюстрація* або *візуалізація*.

Доволі популярними серед педагогів є англізми *лепбукінг* і *скрапбукінг*, приміром: *Скрапбукінг як дидактичний прийом підвищення мотивації учнів до вивчення зарубіжної літератури в школі* (Сорока, 2018); *Лепбукінг – інноваційний засіб навчання англійської мови в умовах Нової української школи* (Пазуха, 2018).

Скрапбукінг (англ. *scrap* – дрібні папірчики, записочки, білетики та *book* – книжка) – це оформлення фотографій, різноманітних вирізок у сторінки та альбоми: Як відомо, укладання таких альбомів на різноманітні теми притаманне багатьом сучасним дівчатам-підліткам. Тому вчитель літератури може запропонувати школярам створити *скрапбукінг*, присвячений якомусь літературному твору або творчості письменника (Ісаєва, 2014). Отже, це ще одна назва на

позначення процесу виготовлення чогось, яку в останньому реченні вжито некоректно.

Слово-мотиватор *скрапбук* теж побутує в мовленні педагогів: *Скрапбук* – новий засіб вивчення української літератури (Воробей, 2020). Хоча не всі словники його фіксують. Лише один із онлайн-словників пропонує описовий переклад цього слова, а саме: альбом для газетних вирізок.

Іменник *лепбукінг* (*lapbooking*) не вдалося знайти ні в перекладному словнику, ні за допомогою онлайн-перекладача. Фіксують лише слово *lapbook*, перекладаючи іменником-англізмом *ноутбук*.

У педагогічній літературі словом *лепбук* (англ. *lap* – коліно, *book* – книга) називають саморобну інтерактивну папку чи зошит, у які збирають і яскраво оформлюють різноманітні пізнавальні матеріали з певної теми вивчення. *Лепбук* обов'язково має різні за розміром кишеньки, вставки, рухливі деталі, віконця, мінікнижечки тощо з цікавою інформацією щодо предмету вивчення. Новотвір *лепбукінг*, вочевидь, уживають на позначення процесу, до якого залучають учнів на уроках словесности, – виготовлення лепбуків, тобто саморобних книжечок.

Щодо англізмів *лепбукінг* і *скрапбукінг*, то їх радимо замінити зрозумілими для учнів словосполученнями, приміром: *виготовлення клаптикових книжечок, виготовлення мінікнижечок, виготовлення саморобних книжечок тощо*.

Проаналізувавши науково-методичну літературу, можемо припустити, що з'явилися англізми-квазітерміни на українському ґрунті, щоб надати тексту більшої ваги і науковості. Щодо основних причини появи недолугих термінів-англізмів у мовленні педагогів можна назвати ті самі, що й у інших терміносистемах: тенденція до лаконізму, однозначності терміна, більша престижність слів-запозичень, що здаються сучаснішими, ніж їхні українські відповідники. Проте не варто нехтувати власним національномовним обличчям, вживаючи недоречні англізми, через хибне уявлення про те, що запозичене слово може підвищити авторитет мовця і «надати ваги не надто престижним професіям» (Дьолог, 2019: 14). Ще одна причина поширення англізмів – «експресивність новизни» (Козуб, 2017: 40). Використовують незвичні іншомовні терміни, щоби привернути увагу читача.

Такий підхід недоречний і небезпечний щодо термінів і слів, якими послуговуються педагоги. Адже надуживання іншомовними словами формуватиме в учнів зневажливе ставлення до рідної мови. Окрім цього, використання власне англійських слів, які непристосовані до фонетичних і граматичних законів нашої мови, замість пошуку українських відповідників завдає непоправної шкоди українській мові, яка поступово втрачає свої позиції в термінології сучасних наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк, Б.М. (2001). Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*, 3, 48 – 54.
2. Архипенко, Л.М. (2004). Своєрідність сучасної мовної ситуації процесу запозичення англіцизмів. *Культура народів Причорномор'я*, 49, 75–79.
3. Білодід, І.К. (Ред.) (1970–1980). Словник української мови (Т. 1–11). Київ: Наук. думка.
4. Бондаренко, Н.В. (2019). Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*, 7 (147), 130–135.

5. Булгакова, І.М. (2020). *Storytelling (Історії, які навчають): навчально-методичний посібник*. URL: // <https://vseosvita.ua/library/navcalno-metodicnij-posibnik-storytelling-istorii-aki-navcaut-205089.html>
6. Воробей, Т.М. (2020). *План-конспект роботи творчої майстерні «Скрапбук – новий засіб вивчення української літератури»*. URL: // <https://vseosvita.ua/library/plan-konspekt-roboti-tvorcoi-majsterni-skrapbuk-novij-zasib-vivcenna-ukrainskoi-literaturi-298130.html>
7. Ворошилова, В.П. (2018). *Формування креативної особистості на уроках української мови і літератури шляхом використання елементів інноваційних технологій*. URL: // http://novagimnazia.ucoz.net/DOK/z_dosvidu_roboti_voroshilovoji_v.p.pdf
8. Григоренко, М. (2014). Особливості процесу запозичання в сучасній українській мові. *Вісник Львівського університету, серія філологічна*, 61, 255–261.
9. Гром'як, Р.Т., Ковалів, Ю.І. & Теремко, В.І. (Ред.) (2007). *Літературознавчий словник-довідник*. Київ: ВЦ «Академія».
10. Гурко, О.В. (2012). Англійські запозичення в мові мас-медіа. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, філологічні науки, мовознавство*, 22, 39–42.
11. ДСТУ 3966-2000 *Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять*. Київ: Держстандарт України.
12. Дубок, Т.В. (2017). *Використання технології сторітелінг на уроках української мови та літератури як засобу формування мовної компетентності учня*. URL: // <http://timso.koippo.kr.ua/hmura13/dubok-tetyana-vasylivna-vykorystannya-tehnolohiji-storitelinh-na-urokah-ukrajinskoji-movy-ta-literatury-yak-zasobu-formuvannya-movnoji-kompetentnosti-uchniv/>
13. Дьолог, О.С. (2019). Англійські запозичення в сучасній українській економічній термінології. *Закарпатські філологічні студії*. 8(1), 12–17.
14. Завадський, Й.С., Осовська, Т.В. & Юшкевич, О.О. (2006). *Економічний словник*. Київ: Кондор.
15. Ісаєва, О.О. (2014). *Креолізований текст на уроках світової літератури як фактор активізації читачької діяльності*. URL: // nataalka22.dp.ua/креолізовані-тексти
16. Козуб, Л.С. (2017). Особливості використання англіцизмів у сучасній українській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, серія: філологія*, 26 (2), 40–42.
17. Лавриненко, В.Я. (2020). *Сторітелінг на уроках*. URL: // <https://sites.google.com/site/literaturnakartaostapavisni/dla-vciteliv/velika-pedrada/storiteling-na-urokah>
18. Масенко, Л. (2007). *(У)мовна (У)країна*. Київ: Темпора.
19. Михайлович-Гетто, О. (2007). Конотація квазітерміна в рекламному тексті: співвідношення індивідуального та колективного. *Вісник Сумського державного університету, серія: філологія*, 1(1), 156–160.
20. Пазуха, Я.С. (2018). *Лепбукінг – інноваційний засіб навчання англійської мови в умовах Нової української школи. Методичний посібник*. URL: // http://testportal.ucoz.com/load/programi/lepbuking_innovacijnij_zasib_navchannja_anglijjskoji_movi_v_umovakh_novoji_ukrajinskoji_shkoli_metodichnij_posibnik/3-1-0-971
21. Перчак, Л.Я. (2018). *Використання методу Storytelling на уроках розвитку зв'язного мовлення*. URL: // <https://naurok.com.ua/vistup-vikoristannya-metodu-storytelling-na-urokah-slovesnosti-66573.html>
22. Сабада, І.В. (2020). *Сторітелінг – ефективний метод навчання і виховання*. URL: // <https://genезum.org/library/storiteling--efektyvnyy-metod-navchannya-ta-vuhovannya>
23. Свидло, О.М. (2021). *Впровадження медіаосвіти на уроках української мови та літератури*. URL: // <https://vseosvita.ua/library/vprovadzenna-mediaosviti-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-396345.html>
24. Симоненко, К.О. (2015). *Застосування технології «Storytelling» у навчанні англійської мови молодших школярів*. URL: // <https://www.psych.kiev.ua/>

25. Скорейко-Свірська, І. (2008). *Загальні тенденції фонетико-графічної асиміляції науково-технічних термінів англійського походження*. URL: // http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ukr_term/2008_620/17.pdf.
26. Сорока, І.І. (2018). *Скрапбукінг як дидактичний прийом підвищення мотивації учнів до вивчення зарубіжної літератури в школі*. URL: // <https://naurok.com.ua/stattya-skrabuking-yak-didaktichniy-priyom-pidvischennya-motivaci-uchniv-dovivchennya-zarubizhno-literaturi-v-shkoli-45032.html>
27. Туровська, Л.В., Василькова, Л.М. (2008). *Нові слова та значення: словник*. Київ : Довіра.
28. Удич, З.І. (2018). *Сторітеллінг (storytelling) у підготовці майбутніх учителів інклюзивних класів*. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету, серія: педагогічні науки*, 151(1), 301–306.
29. Шитель, А.В. (2018) *Використання скрайбінгу та буктрейлерів у освітньому процесі*. URL: // <https://alina09v.wixsite.com/mysite/buktrejleri>

Oksana Dilna

ON STORYTELLING AND OTHER “TRIFLES” IN THE TERMINOLOGY OF LANGUAGE AND LITERATURE METHODOLOGY

The article focuses on the most wide spread English loan words in the terminological systems of language and literature methodology. Attention is mainly given to those foreign words that do not meet phonetic and morphological rules of the Ukrainian language. Key reasons for popularization of the English loan words in terminology have been revealed, namely: laconicity, one meaning, expressiveness, desire to enhance authority of the speaker and his/her profession.

Examples from the Internet sources show that teachers of language and literature as well as scholars actively use *-ing* words (*сторітелінг, кардмейкінг, лепбукінг, скрайбінг, скрапбукінг, etc.*). The texts illustrate sometimes in appropriate an incorrect usage of the English loan words that have not become established yet: one can often face doubts regarding spelling of the foreign words, there are lexical mistakes caused by misunderstanding of the loan word. In appropriate usage of the aforementioned English loan words is also proved by the fact that these words have not adapted to the Ukrainian language, and therefore they often are rendered in the Ukrainian texts in the language of the original.

The article offers possible variants of replacing in appropriate English loan words with proper Ukrainian language means (words and word combinations). Usage of English loan words in the speech of teachers of language and literature should be limited, as these words have unclear semantics and, consequently, the pupils may misunderstand them or miss their meaning completely.

Excessive use of quasiterms, for example, *сторітелінг, кардмейкінг, лепбукінг, скрайбінг, скрапбукінг* gives the text pseudoscientific character and makes it not understandable for the pupils. In this way the pupils are imposed the ideas at all the terms are loan terms, and modern sciences do not use Ukrainian, giving exclusive preference to English.

Certainly, it is true that English plays an important role in the modern world, as it is the language of international communication in Europe and worldwide. However, automatic borrowing of the English words, which do not correspond to Ukrainian grammar does not enrich our language but ruins it. Each of the above mentioned English loan words can be replaced with equivalents from the already existing words and word combinations. Use of word combinations instead of one-lexeme English borrowings is not a drawback as it is important for the pupils to understand the term and its transparent semantics.

Key words: English borrowing, loanwords, quasiterms, words of foreign origin, terminology of language and literature teaching methodology.

REFERENCES

1. Arkhopenko, L.M. (2004). Svoieridnist suchasnoi movnoi sytuatsii protsesu zapozychennia anhlitsyzmiv. *Kultura narodov Prychernomoria*, 49, 75 – 79 (in Ukr.)
2. Azhniuk, B.M. (2001). Movni zminy na tli dekolonizatsii ta hlobalizatsii. *Movoznavstvo*, 3, 48 – 54 (in Ukr.)
3. Bilodid, I.K. (Ed.) (1970 – 1980). *Slovnnyk ukrainskoi movy* (Vol. 1–11). Kyiv: Nauk. dumka (in Ukr.)
4. Bondarenko, N.V (2019). Storytelling yak komunikatsiinyi trend i vsepredmetnyi metod navchannia. *Molod i rynek*, 7 (147), 130 – 135 (in Ukr.)
5. Bulhakova, I.M. (2020). *Storytelling (Istorii, yaki navchaitu): navchalno-metodychnyi posibnyk*. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/navchalno-metodicnij-posibnik-storytelling-istorii-aki-navcaut-205089.html> (in Ukr.)
6. Doloh, O.S. (2019). Anhlomovni zapozychennia v suchasni ukrainskii ekonomichni terminolohii. *Zakarpatski filolohichni studii*. 8(1), 12–17 (in Ukr.)
7. DSTU 3966-2000 *Terminolohiia. Zasady i pravyla rozroblennia standartiv na terminy ta vyznachennia poniat*. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy (in Ukr.)
8. Dubok, T.V. (2017). *Vykorystannia tekhnolohii storitelinh na urokakh ukrainskoi movy ta literatury yak zasobu formuvannia movnoi kompetentnosti*. Retrieved from: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura13/dubok-tetyana-vasylivna-vykorystannya-tehnolohiji-storitelinh-na-urokah-ukrajinskoji-movy-ta-literatury-yak-zasobu-formuvannya-movnoji-kompetentnosti-uchniv/> (in Ukr.)
9. Hrom'iak, R.T., Kovaliv, Yu.I. & Teremko, V.I. (Red.) (2007). *Literaturoznavchyi slovnnyk-dovidnyk*. Kyiv: VTs "Akademiia" (in Ukr.)
10. Hryhorenko, M. (2014). Osoblyvosti protsesu zapozychannia v suchasni ukrainskii movi. *Visnyk Lvivskoho universytetu, seriia filolohichna*, 61, 255–261 (in Ukr.)
11. Hurko, O.V. (2012). Anhliski zapozychennia v movi mas-media . *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky, filolohichni nauky, movoznavstvo*, 22, 39–42 (in Ukr.)
12. Isaieva, O.O. (2014). *Kreolizovanyi tekst na urokakh svitovoi literatury yak faktor aktyvizatsii chytatskoi diialnosti*. Retrieved from: [// natalka22.dp.ua/kreolizovani-teksty](http://natalka22.dp.ua/kreolizovani-teksty) (in Ukr.)
13. Kozub, L.S. (2017). Osoblyvosti vykorystannia anhlitsyzmiv u suchasni ukrainskii movi. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, seriia: filolohiia*, 26 (2), 40–42 (in Ukr.)
14. Lavrynenko, V.Ia. (2020). *Storitelinh na urokakh*. Retrieved from <https://sites.google.com/site/literaturnakartaostapavisni/dla-vciteliv/velika-pedrada/storiteling-na-urokah> (in Ukr.)
15. Masenko, L. (2007). *(U)movna (U)kraina*. Kyiv: Tempora (in Ukr.)
16. Mykhailovych-Hetto, O. (2007). Konotatsiia kvazitermina v reklamnomu teksti: spivvidnoshennia indyvidualnoho ta kolektyvnoho. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu, seriia: filolohiia*, 1(1), 156–160 (in Ukr.)
17. Pazukha, Ya.S. (2018). *Lepbukinh – innovatsiinyi zasib navchannia anhliskoi movy v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. Metodychnyi posibnyk*. Retrieved from http://testportal.ucoz.com/load/programi/lepbooking_innovacijnij_zasib_navchannja_anglijskoji_movi_v_umovakh_novoji_ukrajinskoji_shkoli_metodichnij_posibnik/3-1-0-971 (in Ukr.)
18. Perchak, L.Ia. (2018). *Vykorystannia metodu Storytelling na urokakh rozvytku zv'iaznoho movlennia*. Retrieved from <https://naurok.com.ua/vistup-vikoristannya-metodu-storytelling-na-urokah-slovesnosti-66573.html> (in Ukr.)
19. Sabada, I.V. (2020). *Storitelinh – efektyvnyi metod navchannia i vykhovannia*. Retrieved from <https://genezum.org/library/storiteling--efektyvnyy-metod-navchannya-ta-vyhovannya> (in Ukr.)
20. Shytel, A.V. (2018) *Vykorystannia skraibynhu ta buktreileriv u osvithnomu protsesi*. Retrieved from <https://alina09v.wixsite.com/mysite/buktrejleri> (in Ukr.)

21. Skoreiko-Svirska, I. (2008). *Zahalni tendentsii fonetyko-hrafichnoi asymiliatsii naukovo-tekhnichnykh terminiv anhliiskoho pokhodzhennia*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ukr_term/2008_620/17.pdf (in Ukr.).
22. Soroka, I.I. (2018). *Skrabukin̄ yak dydaktychnyi pryiom pidvyshchennia motyvatsii uchniv do vyvchennia zarubizhnoi literatury v shkoli*. Retrieved from <https://naurok.com.ua/stattya-skrabuking-yak-didaktichniy-priyom-pidvischennya-motivaci-uchniv-do-vivchennya-zarubizhno-literaturi-v-shkoli-45032.html> (in Ukr.).
23. Svydlo, O.M. (2021). *Vprovadzhennia mediaosvity na urokakh ukrainskoi movy ta literatury*. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/library/vprovadzenna-mediaosviti-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-396345.html> (in Ukr.).
24. Symonenko, K.O. (2015). *Zastosuvannia tekhnolohii “Storytelling” u navchanni anhliiskoi movy molodshykh shkoliariv*. Retrieved from https://www.psyh.kiev.ua/Symonenko_K.O._Zastosuvannia_tekhnolohii_«Storytelling»_u_navchanni_anhliiskoi_movy_molodshykh_shkoliariv (in Ukr.).
25. Turovska, L.V., Vasykova, L.M. (Eds.) (2008). *Novi slova ta znachennia: slovnyk*. Kyiv: Dovira (in Ukr.).
26. Udych, Z.I. (2018). *Storitellin̄ (storytelling) u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv inkliuzyvnykh klasiv. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu, seriia: pedahohichni nauky, 151(1), 301–306* (in Ukr.).
27. Vorobei, T.M. (2020). *Plan-konspekt roboty tvorchoi maisterni “Skrabuk – novyi zasib vyvchennia ukrainskoi literatury*. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/plan-konspekt-roboti-tvorcoi-majsterni-skrabuk-novij-zasib-vivcenna-ukrainskoi-literaturi-298130.html> (in Ukr.).
28. Voroshylova, V.P. (2018). *Formuvannia kreatyvnoi osobystosti na urokakh ukrainskoi movy i literatury shliakhom vykorystannia elementiv innovatsiinykh tekhnolohii*. Retrieved from http://novagimnazia.ucoz.net/DOK/z_dosvidu_roboti_voroshilovoji_v.p..pdf (in Ukr.).
29. Zavadskiy, Y.S., Osovska, T.V. & Yushkevych, O.O. (2006). *Ekonomichnyi slovnyk*. Kyiv: Kondor (in Ukr.).

УДК 811.161.2'37:656:001.4

Н.В. НИКУЛІНА
м. Харків, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО НОМЕНА НА ПОЗНАЧЕННЯ АВТОБУСІВ ІНОЗЕМНОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті проаналізовано в діахронії і синхронії основні моделі номенклатурних знаків на позначення автобусів іноземного виробництва, досліджено типологію і формат номенклатурних одиниць, змодельованих передусім абрєвіаційно-цифровими позначками, а також відонімних та відапелятивних номенів або ж номенклатурних назв гібридної форми. Закцєнтовано увагу на надзвичайно поширеному явищі в автомобілебудівному назовництві – використанні знаків латинської абетки в процесі номінації, адже такі номени легко модернізуються і пришвидшують моделювання номенклатурних позначень нових типів автобусної техніки.

© Н.В. НИКУЛІНА, 2021